

Nr 29.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 8:o), 14:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Genom en den 27 mars 1954 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 205, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 2 § 8:o), 14:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 § 8:o), 14:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

2 §.

8:o) mål om rust- och rotehållares — — — på landet;

mål om fastställelse av stadgar för vägsamfällighet eller vägförening, om beslut av vägförening, om skyldighet för i vägförening ingående fastighet att bidra till föreningens utgifter samt om värdering av fastighet, allt enligt lagen om enskilda vägar; mål om skyldighet att återgälda kostnad för utredning, som verkställts jämlikt 3 kap. samma lag, eller ställa säkerhet för dylik kostnad;

mål om fastställelse av stadgar för vägsamfällighet eller vägförening, om meddelande av föreskrifter för vägförening att gälla såsom stadgar, om beslut av vägförening, om skyldighet för i vägförening ingående fastighet att bidra till föreningens utgifter samt om värdering av fastighet, allt enligt lagen om enskilda vägar; mål om skyldighet att gälda kostnad för förrättning eller utredning, som verk-

¹ Senaste lydelse, se beträffande 2 § 8:o) SFS 1947:671, beträffande 2 § 14:o) SFS 1951:475 och beträffande 2 § 17:o) SFS 1950:662.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

- ställdes jämlikt 3 kap. samma lag; mål rörande tillämpning av 100 och 101 §§ berörda lag;
- mål om skjutsväsendet — — — samfälld fångtäkt;
- 14:0) mål om inmutning — — — och pensionat;
- mål om förbud mot vidare utövande av handel med ransonerad vara eller om vägrad återkallelse av sådant förbud;
- mål om förbud för näringsidkare att vidare driva handel med eller i sin rörelse använda förnödenhet, beträffande vilken reglering genomförts med stöd av 2 § allmänna ransoneringslagen, eller om vägrad återkallelse av sådant förbud;
- mål om beslut, i — — — andra personalstiftelser;
- 17:0) mål om kyrkotukt — — — eller målsmän;
- mål om inskrivning vid eller utskrivning från centralanstalt för bildbara sinnesslöa;
- mål om inskrivning, intagning eller utskrivning enligt lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna;
- mål om tillämpning — — — av tvångsarbete;
- mål om anstånd med avgivande av utlåtande över sinnesundersökning i brottmål;

Denna lag träder i kraft, såvitt avser den i 2 § 17:0) vidtagna ändringen angående mål om inskrivning, intagning eller utskrivning enligt lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, den 1 januari 1955 samt i övrigt den 1 juli 1954; dock skall vad i 2 § 8:0) i dess nuvarande lydelse är stadgat jämväl efter sistnämnda dag lända till efter rättelse med avseende å mål rörande sådant ärende enligt lagen om enskilda vägar, som även efter den 1 juli 1954 skall handläggas och prövas enligt dittills gällande bestämmelser.

I anslutning till viss nytillkommen lagstiftning föreslås i propositionen att vissa besvärsmål skall avgöras av regeringsrätten.

1. I proposition nr 76 till innevarande års riksdag har framlagts förslag om

vissa ändringar i lagen den 3 september 1939 om enskilda vägar. Enligt 3 kap. nämnda lag, sådant kapitlet nu lyder, skall fråga om bildande av vägförening och flertalet andra i kapitlet omnämnda frågor handläggas och prövas av länsstyrelse. Talan mot länsstyrelsens beslut fullföljes hos Kungl. Maj:t. Enligt 2 § 8:o regeringsrättslagen skall följande frågor upptagas av regeringsrätten, nämligen mål om fastställelse av stadgar för vägförening (74 § fjärde stycket), om beslut av vägförening (74 § åttonde stycket och 77 § andra stycket), om skyldighet för i vägförening ingående fastighet att bidra till föreningens utgifter samt om värdering av fastighet (76 §) ävensom om skyldighet att återgälda kostnad för utredning, som verkställts jämlikt 3 kap., eller ställa säkerhet för dylik kostnad (92 §).

Enligt det nu framlagda förslaget skall frågor som avses i 3 kap. lagen om enskilda vägar i allmänhet handläggas vid särskild förrättning. Vid förrättningen skall bl. a. utredas fråga om grunden för fördelning av väghållningsbördan (76 och 79 §§). Av förrättningen föranledd kostnad skall gäldas enligt vissa i lagen angivna grunder (78 §). Motsvarighet saknas till den nuvarande bestämmelsen om skyldighet att ställa säkerhet för utredningskostnad. Vid förrättningen skall avgivas utlåtande; i detta skall tillika angivas huru kostnaderna för förrättningen skall gäldas (80 §). Länsstyrelsen kan föreskriva att utlåtandet skall underställas dess prövning och missnöjd äger anföra besvär mot utlåtandet hos länsstyrelsen (81 §). I vissa fall skall länsstyrelsen kunna upptaga ärende till avgörande utan att förrättning föregått. För utredning i sådant ärende skall länsstyrelsen äga anlita sakkunnigt biträde, därvid bestämmelserna om förrättningskostnad skall äga motsvarande tillämpning å ersättningen till biträdet (85 §). Antagande av stadgar för vägförening skall ske utom förrättningen. Liksom enligt hittills gällande lag skall stadgarna fastställas av länsstyrelsen. En nyhet i förslaget är att länsstyrelsen, då sakägarna ej enats om antagande av stadgar, skall meddela nödiga föreskrifter att gälla såsom interimstadgar (88 §). Talan mot beslut av vägförening kan liksom enligt nu gällande lag föras hos länsstyrelsen (88 och 89 §§). I lagen har vidare i ett nytt 5 kap. upptagits bestämmelser till främjande av trafiksäkerheten. Enligt dessa kan meddelas förbud mot att uppföra trafikfarliga anordningar vid enskild väg och föreläggande att bortskaffa sådana (100, 101 och 106 §§).

Det genom propositionen framlagda förslaget har antagits av riksdagen (se riksdagens skrivelse nr 158).

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg, har vid lagrådsremissen av det nu förevarande lagförslaget anfört följande.

»Enligt förslaget kommer frågorna om grunden för fördelningen av väghållningsbördan och om utredningskostnaderna att prövas vid en förrättning, vid vilken jämväl en rad andra spörsmål avgöres. Hinder synes ej möta att vid besvär till Kungl. Maj:t låta prövningen av förstnämnda två frågor liksom hittills i princip ankomma på regeringsrätten, oaktat övriga vid förrättningen avgjorda spörsmål upptages av Kungl. Maj:t i statsrådet. De ändrade reglerna om kostnaderna påkallar viss jämkning av stadgandet i

2 § 8:o) regeringsrättslagen. Vidare torde till nämnda lagrum böra göras tillägg av innebörd att mål om interimstadgar för vägförening liksom ock mål om förordnanden och förelägganden rörande trafikfarliga anordningar skall upptagas och avgöras av regeringsrätten.

Då lagen om ändring i lagen om enskilda vägar föreslås skola gälla fr. o. m. den 1 juli 1954, bör den nu förordade ändringen i regeringsrättslagen träda i kraft nämnda dag. Enligt övergångsbestämmelse till lagen om ändring i lagen om enskilda vägar skall, där länsstyrelse före den 1 juli 1954 meddelat beslut om bildande av vägförening, ärendet handläggas och prövas enligt dittills gällande bestämmelser. Å mål rörande sådant ärende synes 2 § 8:o) regeringsrättslagen böra även efter den 1 juli 1954 tillämpas i sin hittills gällande lydelse. En övergångsregel av denna innebörd bör därför meddelas.»

2. Jämlikt lagen den 5 juni 1942 om förbud i vissa fall mot handel med ransonerade varor äger central kristidsmyndighet under närmare angivna förutsättningar meddela förbud för näringsidkare att vidare saluhålla eller försälja eller annorledes överlåta ransonerad vara. Enligt 2 § 14:o) regeringsrättslagen ankommer på regeringsrätten att upptaga och pröva besvär över kristidsmyndighets beslut att meddela handelsförbud eller att vägra återkalla sådant förbud.

I proposition nr 20 till innevarande års riksdag har framlagts förslag till allmän ransoneringslag. I förslaget har föreskrifterna i nyssnämnda lag den 5 juni 1942 — vilken lag förordas bli upphävd — i väsentliga delar inarbetats. Sålunda upptager förslaget en bestämmelse om rätt för myndighet som Konungen förordnar att i vissa fall meddela handelsförbud. Den utvidgningen föreslås emellertid, att myndigheten även skall kunna förbjuda näringsidkare att i sin rörelse använda ransonerad förnödenhet (36 §). Förslaget förutsätter också, att den enskilde näringsidkaren skall äga genom besvär draga beslut om handels- eller användningsförbud under regeringsrättens prövning.

Riksdagen har, såvitt här är i fråga, bifallit det i propositionen framlagda förslaget (se riksdagens skrivelse nr 186).

Föredragande departementschefen har anfört, att det med hänsyn till den nytillkommande lagstiftningen erfordrades, att stadgandet i 2 § 14:o) regeringsrättslagen ändrades så att det komme att avse även mål om användningsförbud. Departementschefen har vidare uttalat, att ordalagen i stadgandet torde böra jämkas i anslutning till den förordade bestämmelsen i den allmänna ransoneringslagen. Då denna lag vore avsedd att träda i kraft den 1 juli 1954, borde ändringen i regeringsrättslagen äga giltighet från och med samma dag.

3. Genom proposition nr 26 har för innevarande års riksdag framlagts förslag till lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, avsedd att ersätta lagen den 30 juni 1944 om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa. Enligt lagförslaget skall undervisning och slutet vård medde-

las vid särskolor och vårdanstalter (2 §). Överinseendet häröver utövas av skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen enligt den fördelning dem emellan som fastställs av Kungl. Maj:t. För varje särskola och vårdanstalt skall en av dessa myndigheter vara huvudtillsynsmyndighet (9 §). I lagen meddelas bestämmelser om bl. a. inskrivning vid och intagning å särskolor och vårdanstalter samt om utskrivning från dem. Inskrivning varom nu sagts ersätter den inskrivning vid centralanstalt som skall ske enligt 1944 års lag. Klagan över beslut i nyss angivna frågor må föras hos vederbörande huvudtillsynsmyndighet. Har huvudtillsynsmyndigheten förklarat, att någon skall inskrivas vid särskola eller vårdanstalt eller intagas å den särskilda form av vårdanstalt som benämnes vårdhem, eller lämnat framställning om slutlig utskrivning utan bifall, må ändring i beslutet sökas hos Kungl. Maj:t genom besvär (23 §). I propositionen uttalades, att besvären borde prövas av regeringsrätten.

Riksdagen har, såvitt här är i fråga, bifallit det i propositionen framlagda lagförslaget (se riksdagens skrivelse nr 239).

Föredragande departementschefen har vid lagrådsremissen anfört, att, i enlighet med vad i propositionen nr 26 anförts, i 2 § 17:o) regeringsrättslagen orden »mål om inskrivning vid eller utskrivning från centralanstalt för bildbara sinnesslöa» borde utbytas mot orden »mål om inskrivning, intagning eller utskrivning enligt lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna», samt att denna ändring liksom nämnda lag torde böra träda i kraft den 1 januari 1955.

4. I propositionen nr 203 till innevarande års riksdag har framlagts förslag till vissa ändringar i lagstiftningen beträffande sinnesundersökning i brottmål. Bl. a. föreslås på anförda skäl sådan ändring i 42 § sinnessjuklagen den 19 september 1929, att prövning av fråga om anstånd med avgivande av utlåtande över sinnesundersökning skall verkställas av medicinalstyrelsen i stället för — såsom nu gäller — av domstolen.

Första lagutskottet har i sitt utlåtande nr 26 hemställt om bifall till propositionen, såvitt här är i fråga.

Föredragande departementschefen har uttalat, att då besvär anfördes hos Kungl. Maj:t över medicinalstyrelsens beslut i fråga om sådant anstånd prövningen av besvären borde tillkomma regeringsrätten samt att bestämmelse härom torde böra införas i 2 § 17:o) regeringsrättslagen och träda i kraft samtidigt med den avsedda ändringen i 42 § sinnessjuklagen eller den 1 juli 1954.

Gentemot den under 4. föreslagna ändringen har *lagrådet* anmärkt, att då fråga om anstånd med avgivande av utlåtande över sinnesundersökning i brottmål syntes i annat sammanhang icke ha ansetts väsentligen vara en rättsfråga den i sådan fråga fullföljda talan borde prövas icke av regeringsrätten utan av Kungl. Maj:t i statsrådet. Angående lagrådets närmare motivering för sin ståndpunkt hänvisas till propositionen s. 8—10.

I övrigt har lagrådet lämnat de föreslagna ändringarna utan erinran.

I anledning av lagrådets anmärkning har *departementschefen* uttalat, att det icke syntes vara riktigt att giva Kungl. Maj:t i statsrådet befogenhet att i nu ifrågavarande avseende såsom besvärmyndighet ingripa i handläggningen av visst brottmål samt att det därför borde ankomma på domstol att pröva de besvär, som kunde komma att anföras över medicinalstyrelsens beslut över framställning om anstånd med avgivande av utlåtande över sinnesundersökning i brottmål. Departementschefen har därför funnit sig böra vidhålla förslaget att mål om sådant anstånd skall handläggas av regeringsrätten.

Utskottet. Utskottet, som förutsätter, att mål om anstånd med avgivande av utlåtande över sinnesundersökning i brottmål kommer att behandlas med särskild skyndsamhet i regeringsrätten, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Under förutsättning att riksdagen bifaller den av Kungl. Maj:t föreslagna, av utskottet tillstyrkta ändringen i 42 § sinnessjuklagen, får utskottet alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 205, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 maj 1954.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Branting, Lindblom, Olofsson, Björnberg, fru Gärde Widemar och herr Pettersson;

från andra kammaren: herrar Rylander, Lindberg, fru Löfqvist, fru Eriksson i Stockholm, herrar Fröding, Helén och Lundqvist.
